

Eszter öröksége

(Örökség) Mindig védtem az anyámat apámmal szemben. Apa néha nagyon csúnyán beszélt anyuval. Meg úgy beszélt vele, mint a gyerekekkel. Mintha a tesóm lett volna, nem a mamám. – Véded az anyádat – mondta sokszor apám. – Na megveszem neked ezt a hatalmas macit, ha megölelsz. – De én nem akartam megölelni az apámat, nem akartam megpuszítani. Szégyelltem őt, mert öreg volt és hisztis. Féltem a halálától, de nem tudtam elképzelni, hogy meghal. Azt hittem, hogy a teknőseimet jobban szeretem, mint őt. Mikor meghalt az apám, fuldokoltam.

A temetésen volt egy kis vita. A rabbi azt mondta, hogy ne dobjam apa után a rajzaimat, hogy nem szokás, de a hitközség vezetője beleegyezett. Valaki megjegyezte, hogy kicsit zsidós az arcom, hullt a föld meg a rajzaim a mélybe, tudtam, hogy nem érik el apát.

A gyerekpszichológus inkább csak anyámnak segített. Intézett helyette mindent. Árvaságit, gyorssegélyt, ügyvédet a félig-meddig tesómmal szemben, aki egyidős anyával. Mert a harc máris elkezdődött az örökségemért.

A bátyám üvöltött anya telefonjában. Alá akart valamit íratni vele, amitől anya szerint a pénz kifolyna.

44

Anya el akar vinni az ügyvédhez, aki ingyen segít, ez is segély. Anya vinne magával mindenhová, mint a véres kardot. Majd sajnálni fogja az ügyvéd a szegény árva kislány anyját.

Gyűlölöm ezt.

Apa a halála előtti napon is kiabált anyuval. – Egy kiskanalat akarsz megmenteni, mikor süllyed a hajó? – kiabálta apám anyámnak, nem tudom, miért. Ha mindenki meghal, akkor sem megyek el az ügyvédhez.

Anya elájul. Játékból ájul el, mert nem megyek. Azt mondja, nem az örökségért csináljuk, jönnöm kell, mert nem akarja az aláírásával támogatni a pasikat, akik elpusztították a könyvkiadót. Szóval olyan embereket, akiktől fél. Tudom, hogy a masszörszalonosoktól fél, hallottam, mikor a nagyival erről beszélgettek.

Hétfő hajnalban betörték az irodába. A bezúzott faajtók, a rácsok nyitva. Apa folyton attól rettegett, hogy betörik az ablakunk, mert zsidók vagyunk, de most nem látszott rajta, hogy fél. Apa meg volt sértve, amiért a rablók nem vittek el semmit, még a festményeket sem. Másnap Apa meghalt az idegességtől.

Az ügyvédnél ücsörgök. A falakon hipermodern képek, hatalmas nemi szervek, vagy csak én látom úgy.

Az ügyvéd annyit mond anyának: – Ne írjon semmit alá, ez az egész nagyon szurreális.

A monitort figyeli. Most én is nagyon figyelek. Anyámnak a bátyám beltag-

ságát kellene aláírnia, mint kültag. De anyám kültagsága már rég megszűnt.

Ma a gyámhatóságon voltunk. Kézfogás, csókolom, nem érdeklek. A gyámnőt nem érdeklek. Azt hiszem, azért, mert a félig-meddig bátyám házasságon belüli gyerek, én meg kívüli vagyok.

– Tessék, itt írja alá – bök egy papírhalmaz tetejére a gyámnő. Anyám nem ír alá.

– Maga akadályozza a cég munkáját! – kiabálja anyámnak a gyámnő. – Így sérti a gyermeke érdekeit!

Mikor lesz már ennek vége?

Apámnak fehér angyalszárny haja volt, amikor pici voltam. Később lobogott, mint egy prófétáé. Aztán egyre rövidebb lett a haja. Végül befért a sapkája alá, amiből csak hatalmas orra látszott ki, mely majdnem eltakarta ijedt égszínkék szemét. Apám hosszú-hosszú verseket írt, amiket csak most kezdek érteni, mikor már nem él. Nagy fej volt az apám.

Most meg az anyámat utálom.

Anyám újabban suliba jár (eddig apámnál dolgozott), mást se csinál, csak a jegyzeteit vacakolja, esszéket ír, meg sóhajtozik, hogy meg fog bukni ivritből, és hogy a bibliai hébert sokkal jobban szereti.

– A Mitó mamája éjszaka is varr azért, hogy a Mitó suliba járhasson – mondom egyik este, miközben a *Barátok köztöt* bámuljuk.

– Én meg kiharcoltam az örökséged, tizenhatmilliót – magyarázgatja anyám.

– Ezt rossz hallgatni.

45

(*Hetedíziglen*) Ha tizennyolc leszek, elhúzóok innen. Megfenyegetett az anyám, hogy megír engem. Azt visítottam, hogy én akkor felgyújtom a házat, nem lesz belőlem retkes elbeszélés.

Elhúztam a suliba.

Ahogy kitettem a lábam, állítólag dörömbölni kezdett a kéményseprő. Anyám azt hiszi, hogy tele van a lakás a titkosszolgálat cuccaival. Titkos lehallgatók, webkamerák, megymás. A titkosszolgálat vette az adást, hogy én miket kiabáltam, és már küldtek is egy kéményseprőnek álcázott szörnyeteget, hogy kinyírja anyámat. Az egész világ csak és kizárólag vele foglalkozik!

Omén.

Ez az oménezés még a zsidó suliban ragadt rám. Na de ez felejtős. Nem szeretek arra gondolni, hogy zsidó vagyok. Anyám felbassza az agyam a zsidó filozófiaival. A nagypapa az egyetlen viszonylag normális ember a családban és ő nem zsidó. Őrá fogok hasonlítani.

*

Holnapután tárgyalás a suliban, és anyám olyan, mint egy zombi. Kimenni nem akar a lakásból, még a szemetet se viszi le.

Stócban áll a szemét az előszobában, mert én meg undorodok hozzányúlni.

Anyu szeme alja ráncosan csüng, a pofacsontján feszül a bőr, a vastag szája kicsücsörít az arcából, kétoldalt ráfittyed a bőr a szájára.

Halálfejeket rajzolok egy idő óta.

Ki fognak rúgni a suliból, ha nem jön el arra a retkes tárgyalásra. De ha így jön... megőrülök!

Hétfőig fölhiszhalom.

*

Én is félek. De amit fesselek, az nem én vagyok. Az a fű. A tanárom is csinálja. A fű gyógyít.

*

Azt álmodtam, hogy vérben gázoltam. Az, hogy szadista módon megszagattam valakit! Te jó ég! Ez jó volt nekem?! Fasiszta lettem? Vagy náci, mint a dédapám?

*

Gyűlnek a piperecuccok. Anyunak nem tűnik fel. Úszik a lakás a parfümbűzben. Sebes mozdulatok, koncentráció, reflex, gyors helyzetfelismerés teremtette hajlakkok, arckrémek a polcokon, a kanapén.

46

Több százezres érték a lakásban, és anyu nem látja, nem érzi azzal a megvakult orrával.

Anyuuuuu, tolvaj a lányod!

De legalább csinál valamit!

*

Biztos tudják a suliban, hogy elkaptak. Ráadásul ott van a sok igazolatlan. Anyu könyörgött Nagypónak a telefonba, hogy értesse meg velem, mi a helyzet. Hogy már tizenhét vagyok, és el kell viselnem a titkokat.

Azt, hogy nem tudhatom, mért is szorult be a lakásba, és mért nem főz. Nem tudom, mit válaszolt nagypapa, de kis csend után anya azt kiabálta, hogy négy-öt-hat ember küzdött a kegyeiméért gyerekkoromban, és neki ezért nincs tekintélye.

*

Nem veszek anyunak WC-papírt. Nem a tekintély kell neki. Nem az, hogy én ne drogozzak, ne keveredjek rossz társaságba, és hogy ne legyek rasszista. A frászt! Ő valójában a WC-papír miatt könyörög. De nem kap. Nem kap, míg ki nem mozdul a lakásból.

*

Nagypapa kipakolt a sulitárgyaláson. Összevissza hazudozott anyuról, hogy engem mentsen, mint anyu áldozatát, aki nem hagy engem még aludni se, és emiatt reggelenként hasogat a fejem. Soha nem fáj még a fejem.

*

Anya valahogy megoldja a dolgait WC-papír nélkül, de azért néha megemlíti, hogy hozhatnék.

*

Ütközik a zenénk. Okés. A klasszikus zene nem rossz. De így, az én zenémmel néha elég gáz.

És olyan, hogy csönd, egyszerűen nem létezik itt. Éjszaka is zümmög a lakás.

*

Megölöm azt a vén tragacs rádiót.

Ha anya ideges napközben, akkor begerjed a rádió. Szakad az elektromosság anyáráról, mint az izzadság, a rádiója meg hápog, sipít, meg kell veszni tőle.

*

A rádió híd anya és a világ között.

*

Nagyapó mostanában ontja az e-maileket Csabáról. Szerinte alá kellett volna írni anyának azt a megállapodást, ami miatt a félig-meddig bátyám balhézott, aki mellesleg annyi idős, mint az anyám. Nagyapa szerint akkor is alá kellett volna írni, ha nem tiszta az ügy.

Nagyapó szerint attól zsongott be az anyám, hogy apám meghalt, bár ez évekkkel ezelőtt történt. Akkoriban folyton zenélt anyu mobilja. A félig-meddig bátyám ordítva fenyegetőzött benne az aláírásáért.

*

Ruzsitól kaptam bakancsot. Acél van benne. Többcentis talpa van. Jó félelmetes a kinézetem.

*

Húzok egy vonalat. Még egyet. A semmiben húzkodom a vonalakat. De nem. Nem tudom lemásolni a girhes oroszánt. Csáléra áll a farka. Az arca. A tanárom ki fogja dobni.

*

– Csukd be a szemed – mondja anyu. – Rajzolj csukott szemmel.
Ez jó.
– Rajzolj erővonalakat, amik megvédenek.
Jó érzés.

Pontokból, vonalakból áll a világ.
Súlypontokból és erővonalakból.
Ezek az energiák mint a gejzír törnek fel Békéscsabán, a kertben.

*

Mikor rájöttem, hogy Anya azért nem eszik, mert nem talál munkát, elhátároztam, hogy boncolóorvos leszek. Ebből jól meg lehet élni.

Előkotortam a neten Rembrandtot, és sok-sok hullát, ahogy beléjük hasít a kés.

Anya sóhajtozott, mint egy mimóza, hogy ezt nem lehet elviselni.

– És apu tényversei? – kérdeztem. – Apa talán nem tocsogott élvezettel a Soá halottaiban?

– Nem!!! – üvöltötte anyu.

Délután bementem szakra, és most, pont most először azt kaptuk feladatoknak, hogy rajzoljuk le egy kéz csontvázát.

Anyu láthatóan megkönnyebbült. De én nem. Hajléktalanok leszünk, ha így folytatja.

48

*

Be fogom macerálni anyát a kórházba, mert Nagypapa szerint így meg fog halni.

Fűszálanya.

Eszi a levegőt. Tátog boldog révületben. Áradozik, hogy soha ilyen jól nem aludt. Régen mindig altatóval, és még úgy sem. Most meg anélkül.

Csak nehogy örökre elaludjon.

*

Veszélyes ez az egész. A neten találtam egy cikket, miszerint az anorexiás egy bizonyos idő múltán már hiába kezd enni, a szervezet képtelen beépíteni a fehérjét.

Fenyegetőztem, hogy orvost hozok vagy mentősöket, erre anya elkezdte elemezgetni a vérben tocsogós szadista álmom. (Mi a fenének mesélek el neki mindent.)

Anya lassan, óvatosan magyarázza: – Van reál-énünk, érzelem-énünk, ahol meghúzódnak az emóciók, és van... van az Ős-én, mely az erőt adja. Az öt világvallás és a görög etika, mind azért jöttek a világra, hogy az ős-én, a szado, a mazo kontroll alatt legyen.

*

Szeretem Dunakeszit. A parasztoakat. Ruzsi mamája, ha berúg, akkor is többet ér anyunál.

Elhúzóok innen a Bródyból, ha tizenennyolc leszek.

*

Anyu fejébe vette, hogy örökbe ad a Ruzsi anyjának. Azt flesseli, hogy megint itt van a holokauszt, titokban átvették a hatalmat a szélsőségesek, és én nagyobb biztonságban lennék a Ruzsiéknál.

– Előbb kórházba duglak – sziszegem.

– Mi a bűnöm? – kérdi.

– Elsősorban, hogy nem eszel – suttogom. – A te nem évésed olyan, mint az alkoholizmus. Ragadós.

– Ragályos – motyogja Anyu.

*

Anya behorpadt. Két ráncos árnyék a szeme alatt. A szempilláin undok váladék, mert alig iszik.

*

– Anya, Anya... én most bejöttem a nagyszobába. Ebbe a poros, papír-zsebkendő-gombócos rádiózajba. Tessék. Jól nézd meg a nyakam. Ha nem hagyod abba a hülye diétád, akkor kirántom a piercinget a nyakamból, és megdöglök. Mert szeretlek, te dög!

Anya arcán fölfénylik a döbbenet.

De akkor se, azért se, dafke nem eszik narancsot.

*

Telehordtam anyu szobáját kajával. Földimogyoró, sárga dióbél, tökmag zöldje, szoty, narancs meg banán. Jó kis csendélet. De nem eszik a csaj. Csináltam rántottás sült krumplit. Nem kéri. Kiborít. Ki itt az anya? Én vagy ő?

*

– Miért nem mész le Csabára a Nagyiékhoz? Anya! Így nem bírok tanulni! Menj el!

– Ez nem akármilyen lakás – mondja anya lassan, óvatosan. – Nézd az üvegajtót. A faberakásokat nézd. Olyan egyszerű és bájos ívek. A tizenkilencedik század. Nézd ezt az eleganciát. Mikor szombat éjjel te a Ruzsiéknál voltál... ordító vadidegen emberek rázták a bejárati ajtót, akkor ezt az üveg-

ajtót bámultam, és arra gondoltam, hogy tizenhárom éves koromban is már ezt az ajtót nézegettem esténként. Nagyjából harminchat éve ismerem ezt az ajtót. Úgyhogy itt nem eshet bajom. Ha megőrzöm a nyugalمامat.

*

Anyu sokat okoskodik. De olyankor... szóval egyszer csak a csuklómhoz nyomtam a sniccet, dőlt a szememből a könny. – Vagy megeszed a narancsot, vagy... – Kicsavarja kezemből a sniccet, a tévé mögé dobja.

– Eszter – lihegi anya. – A kreatív gondolkodást és a szabadgondolkodást egy világ választja el egymástól... Mert... Szabadnak lenni néha nagyon nehéz.

Kezemben van a szétnyitott körzőm. Rámeredek anyára, izzadok, szétmaszatolódott a sminkem. – Anya! Látod ezt a karcolást? Ez csak a kezdet.

Csont és bőr örült anyám rohan a telefonhoz. – Hívjam a mentőket?! – sívítja. Kész bohózat lenne ez az egész, ha én már nem a nyitott ablakban guggolnék, remegve, ugrásra készen.

Anya hozzám tapad, lehúzza az ablakból. Honnan a fenéből ez az erő, mikor nem kajál.

– Az utolsó szó jogán, hadd mondjam el – zihálja Anya.

– Igen – lihegem –, mond el, hogy miért nem kajálsz.

Anya hassal a gyerekszekrényhez tapad, rábólintja a fejét, kezét óvón a snicceren nyugtatja.

50

– Tudod jól, hogy a szemináriumban, a csoportomban volt egy kis antiszemitizmus. Ilyen fel-felfortyanó, suttogó gyűlés. És én filozófiaórán beszéltem a náci nagyapámról. Ezért a titkosszolgálat bekamerázta a lakást.

– Baromság – mondtam én. De most kivételesen érdekelni kezdtek a baromságai.

– A titkosszolgálat együttműködik a szélsőségesekkel – mondja anya rekedten. A beépített főnökük vagyok. Kényszerfőnök. Ha eszem, az jelzés nekik, hogy öljenek. Hogy zsidót öljenek. Ezért nem kajálok.

– Meg akarsz halni – mondtam.

– Nem! Azért nem eszem, mert mindennél fontosabb nekem az élet. Mert itt ebben az országban egyszerűen nem lehet megtisztulni. Félvér vagyok, érted? Zsidók közt náci, antiszemiták közt zsidó. És ha szembekerülök a zsidó anyámmal, vagy a zsidó apáddal, vagy az apád zsidó feleségével, vagy a zsidó bátyáddal, akkor is rohadt nácinak érzem magam.

Csak bámultam őt. Mert valahányszor kibontakozott a téveszméiből, mindig olyan volt majdnem, mint a régianyú.

*

(Remember) Sosem voltam igazán az anyja. A tesója voltam inkább, főleg, mikor be voltam szorulva a lakásba. Azóta végképp nincs előtte tekintélyem.

A szeme, a tekintete, ami mögött szikrázó egek nyílnak, kissé bumfordi orra és kedves puha szája őrzi az apját. Mintha halála után lánykává vált volna.

Eszter nem akar emlékezni a félelmeire, a kétségbeesésére, hogy becsapnak és megölnek mindannyiunkat, az egész családot, ezért rohantunk Csabára. Most, köszöni, jól van.

Megmutattam neki a kéziratot a nagyijáról meg a nyilasházról. Zúgtak a fák, miközben olvasta. Zúgó erdő a szanatórium.

– Ezt nem lett volna szabad elolvasnom – dühöng a lányom. – Mindig csak ezek a zsidó dolgok. Másról nem tudsz írni. Utálom! Hagyj!

– Nincs morbusdata – mondta mostanában az orvos.

(A titok) A szanatórium olyan, mint egy üdülő. Így első pillantásra. Ezeréves tölgyek között piros cseréptető.

Eszter nem beszél magáról. Ha megkérdezem, hogy van, azt válaszolja: Jól vagyok. Ha valamit nem kaphat meg, azt válaszolja: Értem.

Kék tekintete is néma, majd hogyan kifejezéstelen. Csak a haja, a zsíros, fésületlen, borzas haja árulja el, talán a haja.

Tablettákat erőltetnek belé, mint gyerekbe a spenótot.

A cigaretta az ütközőzóna. Nem adhatok Eszternek cigit, ez szabály a sok-sok szabály között.

Én leadom a cigit minden látogatás elején. Az apám meg a rokonaim nem. Őket szereti, engem egyre jobban utál.

Egyszer már kitiltottak innen, mert adtam neki cigit. Gyűlölöm a cigisdobozokon a képeket, halottakat adok le a nővérszobába, rákos tüdőt, beteg szívet.

Alig van köztünk kapcsolat. Az orvosokkal se beszél. Hallgat. Hallgatag. Kikönyörgöm, hogy vigyék pszichológushoz, kigördül a betegszállító, azt hiszem, élvezi az utazást a szanatóriumtól a kórházig, bámulja a mélykék eget, de nem beszél. – Ez így van – magyarázom kétségbeesetten a pszichológusnak a telefonban –, én is így voltam ezzel, hallgattam éveken keresztül. – A pszichológus legközelebb letagadja magát, mikor hívom. Esztert alkalmatlannak tartják. Nem tudom, mire, gondolom, a gyógyulásra. Csak ez a folytonos torzszalkodás ne lenne. Eszter szívja a nikotint, mint fuldokló az oxigént.

Nem tudok aludni. Fázom és melegem van. Apámék egész éjjel tévénéznek, a gyereket végre hazaengedték, de már el is költözött itt Csabán abba a lakásba, amit az örökségéből vettünk. (A pénz felét eltőzsdézte.) Fölkelek, leülök a monitor elé, megnézem a leveleimet, a közösségin egy meghívó, a félig-meddig páromról és a feleségéről egy fénykép. Néz rám a fényképről égszínkék, földöntúli tekintettel, ahogy szokott, ő, a félig-meddig, Eszter apja. A feleség nekidől, az arca a vállán, játékosan néz rám, mint azelőtt. Szépek így együtt. És én is szép vagyok egyedül a sötétben, ahogy nézem őket a monitoron, ama túlvilági létben.

– Csók, anyósom – mondja Eszter élettársa másnap reggel a telefonba –, a lányodat ártatlanul lövik az injekcióval, én jó hatással vagyok rá, viszem horgászni, megnyugszik velem a folyóparton. Anyósom, ne haragudj, de ez az igazság. (A férfi csupa ideg picike ember. Nem ad bele a rezsibe. Nem és nem. Néha hazaküldi Esztert – menj haza anyádhoz. – Olyankor pár napig

nálunk lakik.) Az élettárs most várja, hogy válaszoljak, a kagylót átveszi tőle Eszter. – Tőled lettem beteg – mondja nekem a gyerek a telefonba, ahogy én mondtam anyámnak régen. Fáj, de jó is, mert végre valamit kimondott, anynyi év hallgatás után.

(A fénykép) Nem hasonlít rám. Vékony arc, a lányom kirúszozta a szám, meg kifestette a szemem. Üres félelem. A lányom csinálta rólam. Anyám is félt tőlem, én is félek a lányomtól, ez van a képen. De én akkor is, ha nem veszekszünk. Egy idő óta ellenem hangolják. Nézem a képet, hátha megszépülök. Ezt küldtem be az újságnak, ilyen facebookos lájkolós kipoztolásra, nem volt más. Apám komoran fogadta az ügyet, nem szereti a Facebookot. Lenézi élből. Én már ötszázadszor megyek föl a Facebookra, búvölöm a képet, de egyre jobban félek ott a fényképen, apám szerint ez már beteges. A fák harsány zöldje a hátam mögött, a szürke ingem lecsúszik a vállamról, púpos is vagyok, meg lefelé nézek, Dana barátnőm szerint, mint aki a bárd alá hajtja épp a fejét.

(Szorongás) A csodarabbival szeretnék foglalkozni, picit megváltoztatni a főszereplő külsejét, környezetét, hogy ne lehessen ráismerni a rektor úrra, mert hát én csak félig-meddig vagyok zsidó, és nem írhatok zsidókról, ismert zsidókról ilyen kritikusan, azt hiszem. Itt kis hazánkban nem. Mert itt más az akusztika, mint, mondjuk, Amerikában. Fülledt kis ország ez.

52

Amúgy szeretem ezt a lepusztult csabai házat. Egy ócska vitorlásra emlékeztet. A cseresznyefát is szeretem, a kert biztonságos nyugalomát, a nyuszibörtönt, a kis ösvényt, mely a szikrázó alföldi ég alatt a vetemények közt vezet hátra a gyomos, magas fű közé, ahová el-elvonultunk a gyerekekkel cigizni, míg a társa ellenem nem fordította. A kutyát is szerettem, ahogy rárontott az emberre, még kölyökkorában. Már békén hagy a kutya, unalmas alaknak tart. Ha meglát, nagyot legyint a lelke, mely izgatott volt, hogy jön valaki, de az a valaki csak én vagyok, semmi hancúr, mert lusta vagyok lemosni magamról a sárt, a nyálas kutyapofát, szóval messziről szeretem a kutyát.

Az anyu öreg és beteg, valahogy egymáshoz öregedtünk. Anyám a gyerekem. De megint rossz anya vagyok. A saját írásom olvasom neki.

– Nem szeretem a náciakat – sipítja. – Minek írsz nagyapádról, mikor nem is ismerted. Mit foglalkozol annyit azzal, hogy náci volt. – Anyu szorong az alkonyattól, míg sötétbe nem borul a szoba, akkor álomba szorongja magát. Túlérzékeny vagyok, mintha nem lenne bőröm, mintha nem állnék másból, csak az idegsejtek csillagaiból.

Reggel Proustot olvasom anyunak, hagyja. Jó akar lenni hozzám. Proust szorongásai felragyogtatják a tárgyakat, a fákat, a csodarabbi igazi rabbi lesz, a rózsaszín lavór a Vörös-tenger. Naponta átkelünk rajta.